

DAMME NIEUWSTRAAT

Archeologienota: Programma van maatregelen.

RAPPORT NR. 1409
RAPPORT DLV NR. 23-10022

Titel

Archeologienota Damme Nieuwstraat: Programma van maatregelen

Auteur(s)

Annelore Vromans & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

2022/00094 – Annelore Vromans

Projectnummer J. Verrijckt

2023-431

Projectnummer DLV

23-10022

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2023I351

Plaats en datum

Beerse, 23/10/2023

INHOUD

Inhoud.....	2
1 Administratieve gegevens	3
1 Gemotiveerd advies	4
1.1 Aanleiding vooronderzoek.....	4
1.2 Resultaten vooronderzoek	4
1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek	5
2 Programma van maatregelen	7
3 Bibliografie	8

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2023-431
Projectcode DLV		23-10022
Projectcode Onroerend Erfgoed		20231351
Locatie	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Damme
	Deelgemeente	Moerkerke
	Straat	Nieuwstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Damme
	Afdeling	6 (Moerkerke)
	Secie	D
	Percelen	1040F, 1040B, 1040A, 318
Coördinaten	Noordoost	X: 78 495 Y: 214 476
	Noordwest	X: 78 317 Y: 214 431
	Zuidoost	X: 78 541 Y: 214 368
	Zuidwest	X: 78 353 Y: 214 211
Oppervlakte plangebied		Ca. 30.966 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 25.060,71 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 - Jeroen Verrijckt; 2022/00094 – Annelore Vromans

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen langsheen de Nieuwstraat te Moerkerke, deelgemeente van Damme. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

1.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Damme, meer bepaald in de deelgemeente Moerkerke. In de literatuur worden twee verklaringen naar voor geschoven voor de naam van de gemeente: "kerk in moerassige streek" of een verwijzing naar de laatmiddeleeuwse moerneringen in de streek. Op historisch kaartmateriaal is het plangebied steeds gelegen in een uitgestrekt landbouwlandschap met akkerlanden en weides, af en toe onderbroken door boomgaarden.

De gemeente is gelegen op de overgang van het poldergebied naar de zandstreek. Het poldergebied ten noorden van de gemeente is ontstaan door aanleg van de Branddijk-Damweg in de 12de eeuw; de zuidelijke helft van de gemeente behoort tot de zandstreek en is gekenmerkt door een stratennet in dambordpatroon, wellicht ontstaan door middeleeuwse turfuitbatingen. Sinds de middeleeuwen is de gemeente doormidden gesneden door kanalen: de gedempte Lieve, een middeleeuws kanaal dat vanuit Gent door Moerkerke naar Damme loopt, is nog waarneembaar in straatnamen en reliëfverschillen. Midden 19de eeuw worden de parallelle Leopolds- en Schipdonkkanalen gegraven. Dit unieke kanalenlandschap is getypeerd door de lange bomenrijen.

Het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 2n62 en 4,02 m + TAW. De perceelsgrenzen liggen wat lager, om kleine grachten en afwateringskanalen te vormen. De rest van het terrein vertoont echter nog een normaal reliëf.

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het grootste deel van het plangebied gekarteerd als overdekte pleistocene gronden (Nieuwlandpolders Zwin), met in het zuiden een matig natte lemig zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel (SdPz). Gelet op de landschappelijke ligging, op de overgang van het poldergebied naar de zandstreek, is er een mogelijke verwachting voor steentijdartefactensites aanwezig.

Het plangebied zelf kent geen archeologische en historische gegevens. De ruime omgeving van het plangebied kent eveneens weinig archeologische vondstlocaties. Binnen een straal van 1000m werden slechts zes CAI-meldingen aangeduid. Drie hiervan zijn aangeduid aan de hand van cartografie en metaaldetectie; de andere drie aan de hand van archeologisch onderzoek op het veld. Het betreffen waarden uit de Romeinse tijd, middeleeuwen en postmiddeleeuwen die duiden op menselijke bewoning in de wijde omgeving van het plangebied in deze periodes. In de directe nabijheid van het plangebied werden enkele (archeologie)nota's opgemaakt. De archeologienota

en nota voor de 2x150kv leidingen lopen inderdaad dicht langsheen het plangebied, maar er is geen vervolgonderzoek uitgevoerd binnen de radius rond het terrein en kan dus geen interessante gegevens weergeven. Het onderzoek aan de Middelburgsesteenweg kon duiden dat er postmiddeleeuwse bewoning was. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er slechts weinig, goed onderzochte, archeologische sites aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. Dit is vermoedelijk niet te wijten aan het ontbreken van archeologische sites. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het ontbreken van recente, grootschalige ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Op basis van de gekende archeologische en historische waarden, is er een mogelijke verwachting voor sites uit vanaf de steentijd. Vanaf de middeleeuwen, wanneer er actief aan inpoldering werd gedaan, is er dan weer een hogere verwachting. Voor recente periodes is deze eerder als laag te bestempelen.

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van twee serres en de regularisatie van een wateropslagtank. De geplande werken hebben een oppervlakte van 25.060,71 m². In eerste instantie wordt de bestaande tank in het oosten geregulariseerd. Aangezien hier de impact al geleden is, zal deze niet verder besproken worden. Op de rest van het terrein worden twee serres gebouwd. De noordelijke zal een oppervlakte hebben van 17.029 m², de zuidelijke 7.384 m². De palen, met een diameter van ca. 15 cm, worden lokaal en zonder fundering de grond in geboord. Deze palen worden in een grid van 3,3x2,5 m gezet. De teelt binnen de serres gebeurt in hangende bakken, waardoor er geen bodemimpact komt door oogsten. Er wordt niet genivelleerd en het bestaande maaiveld blijft grotendeels behouden. Vanaf de Nieuwstraat wordt langsheen de noordelijke serre en naar de zuidelijke serre een betonnen pad aangelegd (190,4 + 63,6 + 140 m²). De diepte hiervan bedraagt ongeveer 30 cm onder maaiveld. De gracht in het oosten wordt gedempt, maar wordt vervangen door een gracht in het noorden. Deze wordt langsheen de noordelijke grens aangelegd en zal een breedte hebben van 3 meter (253,71 m²). De diepte wordt geschat op minstens 80 cm diepte.

De impact van de serres is quasi nihil: het maaiveldniveau blijft integraal behouden en de palen worden lokaal de grond in geboord. Er wordt ruim gerekend ongeveer 2.600 palen verwacht in de noordelijke serre en zo'n 1.000 palen in zuidelijke serre. Deze zullen elk een minieme en lokale impact van 17,7 cm² hebben. Enkel ter hoogte van de nieuwe verharding en nieuwe gracht komt er impact. Deze is echter nauw en lineair van aard, waardoor gedegen onderzoek weinig tot niet nuttig is. Gelet op het ontbreken van grootschalige en diepgaande impact op de ondergrond, is er een laag potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de impact van de geplande werken een mogelijke archeologische site amper tot niet bedreigen.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

~~1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;~~

2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;

3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;

4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken amper tot geen impact hebben op de ondergrond, adviseert DLV / J. Verrijckt bvba om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de quasi nihile impact van de geplande werken. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: In eerste instantie wordt de bestaande tank in het oosten geregulariseerd. Hierbij is de impact al geleden is. De impact van de serres is quasi nihil: het maaiveldniveau blijft integraal behouden en de palen worden lokaal de grond in geboord. Enkel ter hoogte van de nieuwe verharding en in te buizen gracht komt er impact. Deze is echter nauw en lineair van aard, waardoor gedegen onderzoek weinig tot niet nuttig is. DLV / J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

3 BIBLIOGRAFIE

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.